בדלא שוי שיעור זוזי. עסקינן: **ובדשמואל קמיפלגי.** רבי אליעזר לית ליה דשמואל דמשכון שאינו שוה כל החוב אין אדם מקבלו אלא לזכרון דברים הלכך שומר חנם הוא עליו וישבע שלא פשע ושאינו ברשותו ויטול כל מעותיו ור' עקיבא דשמואל סבירא ליה שאינו משכון קבלו אבל הלוהו אלף תורה אור זוז בשטר אפילו רבי אליעזר מודה שהמשכון שקיבל אחרי כן נשם משכון קבלו שהרי אינו צריך לו לזכרון דברים שהשטר לו לראיה: ה"ג אי דלא שוי שיעור זוזי דר"ע לית להו דשמואל ובדאלרבי יצחק קמיפלגי רבי אליעזר לית ליה דרבי יצחק ואינו עליו אלא שומר חנם ואף על פי שהוא משכון גמור: **אימור דאמר רבי יצחק שמשכנו שלא בשעת הלואתו.** כגון על ידי ב"ד דבהכי משתעי קרא לכתיב לעיל מיניה בחוץ תעמוד והאיש וגו' ואמר מר "זה שליח ב"ד: כשומר

מאי טעמיה דרבי אליעזר אלא לאו בדלא שוי שיעור זוזי ובדשמואל קא מיפלגי? לא, בדלא שוי כ"ע לית להו דשמואל והכא בדשוי שיעור זוזי ובדרבי יצחק קא מיפלגי דאמר רבי יצחק מנין לבעל חוב משכון שנאמר "ולך תהיה צדקה" אם אינו חוב משכון, צדקה מנין לו מכאן לבעל חוב שקונה משכון, בימא דרבי יצחק תנאי היא? ותיסברא אימור דאמר רבי יצחק שמשכנו שלא בשעת הלואה, משכנו בשעת הלואה מי אמר, אלא משכנו שלא בשעת הלואתו כולי עלמא לא פליגי דאית להו דרבי יצחק והכא במשכנו בשעת הלואתו ובשומר אבדה קמיפלגי דאיתמר *שומר אבדה רבה אמר כשומר חנם ורב

לאו בדלא שוי. פירש בקונטרס דרבי אליעזר לית ליה דשמואל דמשכון שאין שוה כל החוב אין אדם מקבלו אלא לזכרון דברים בעלמא משמע אבל אם שוה כל החוב מודה רבי אליעזר דאבדו מעותיו וי"ס שכתוב בהם בפירוש היכי דמי אי בדשוי מאי טעמא דרבי אליעזר וקשה דבפרק האומנין (ב"מ דף פב. ושם) מסיק מתניתין דהתם דלא כרבי אליעזר ולוקמה כר"ע ובדשוי וי"ל דהתם לפי המסקנא דלא אייתי רבי יצחק אלא שלא בשעת הלואתו שאין לחלק בין שוי בין לא שוי שאם יתחייב בדשוי משום דרב יוסף א"כ בדלא שוי נמי פיסיד כנגד המשכון אבל הכא השתא ס"ד דרבי יצחק אייתי אפילו בשעת הלואתו הלכך מודה רבי אליעזר בדשוי אבל לא שוי הוי זכרון דברים בעלמא ולא שייכא התם דר' יצחק. ומיהו תימא כיון דרבי יצחק גזירת הכתוב היא מה לי שוי מה לי לא שוי אמאי משום דלא שוי לא קרי ביה השב תשיב את העבוט ולך תהיה צדקה ועוד דמסיק בסוף ותסברא

פב. א מיי' פ"י מהל' שכירות הלכה ה' עיין בהשגות וכמ"מ סמג עשין לד טוש"ע חו"מ סי' עב סעיף ב:

◇ נסיונות נפסיר מה' לא ז"ל (באיקיר ב-אנ)

רבינו חננאל

בהא קתני ר' אליעזר ישבע ויטול מעותיו. ואי בדלא שוה שיעור זוזי בהא ליטא רבי עקיבא יכול לומר לו כלום הלויתני אלא על המשכון אבד המשכון ואבדו מעותי' אלא לאו בדלא שוה שיעור זוזיה. ובדשמואל פליגי בדפריש רבי עקיבא את"ל דשמואל ואמר כיון דפריש וקבליה ולא כלום הוא. והכא בדשוי שיעור זוזי. ובדרבי יצחק פליגי דאמר מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר ולך תהיה צדקה. אם אינו קונה צדקה מנין. אלא מכן לבעל חוב שקונה משכון. וכשמחזירו לבעליו משנו ניתן לו לפיכך כתיב ולך תהיה צדקה. ר' עקיבא אית ליה הא דר' יצחק. ור' אליעזר לית ליה: ודחינן וכי הא דר' יצחק תנאי היא ואמרינן ותסברא והא ר' יצחק לא אמר אלא כשמשכנו שלא בשעת הלואתו כדכתיבי קראי כי תשה ברעך וגו' משכנו בשעת הלואתו מי אמרר' יצחק שקונה משכון. אלא ל) (קשיא להו לרבנן הא דתנן (שביעית פ"י מ"ב) המלוה את חבירו על המשכון והמוסר שטרותיו לב"ד אין משמטין מאי טעמא דהא משכנו בשעת הלואה היא. וקאמרינן (גיטין נז.) הא מני ר' יצחק היא דאמר בעל חוב קנה משכון ב). ליטא דר' יצחק תנאי היא ופרקינן (לא) בשמשכנו שלא בשעת הלואתו כולי עלמא לא פליגי דקונה משכון. והכא בשמשכנו בשעת הלואתו ובשומר אבדה פליגי. רבה אמר כשומר חנם.

ל) כלשון זה נמצא ג"כ בחי' הר"י מיגש ז"ל כלה עי' שם היטב וקצת משמע שם שהי' כתוב כן לפניו בגמ' ותוכי הסת הוספה מרבנן סבוראי וז"ע.ב) כאן תסר סיום קושית זו ומתמה בחי' הר"י מיגש ז"ל הוכא בשלימות ע"ש.

נוסא דינו של ריבנה בא"ל חוב קונה חיזון אין ... נוסא ... הלואה

מפנה

נוסא ... תנאי קושיות

נוסא אה"ר דר' יוסף ב-אמר מר דינו של שומר אבידה כשומר חנם

פסחים לא: גיטין לו: קידושין ח: ב"מ סב.

בבא בתרא כ"ב: כי תשה ברעך מאחר שאינו לעבוט לא תהא בו אבל אתה בוטה בו אתה אולך את העבוט

יבמות אש שני הוא לה תשבה בעבוט שאינו לעבוט ראוי לעבוט בעוד שאינו לעבוט ולך תהיה צדקה לפני ה' אלקיך

(ל) ומאי דגרסיה לה: מאיר ב"ק נו: ב"מ קיט. סב. נז מנוה יז בחשבון מלוה אינו אבידה ... שומר חנם

ב"ב קיד:

בחרא ליתא דבפרק מי שחזו (גיטין דף עד: ושם) פריך והא קי"ל כרבה והשתא הא דאמרי' בפ"ק דפסחים (דף ה:) גבי חמץ כיון דאינו מיגניב או מיתביד ברשותייהו קאי כדידהו דמי הייגו מיגניב או מיתביד באונס אפי' מיתייב באחריות גניבה ואבידה אין זקוק לבער דאי אי הכי ישראל שהלוה לעכו"ם על חמצו יאסר בהנאה בלא דר' יצחק ורבנן נמי אמאי פליגי שהרי חייב באחריות גניבה ואבידה מדשמואל דקיימא לן כוותיה כיון דקיימא לן כרבה אלא ודאי כיון דלא מיתייב באונסים לא מיקרי חמצו מיהו מדרבי יצחק אע"ג דלא מיתייב באונסים כדפרי' לעיל אסור בהנאה כיון דקאי ליה והוי שלו אבל שומר לא מיתייב לבער אם לא מקבל עליו אחריות אונסים מיהו אי הוה פסקינן כרב יוסף לא הייגו לריכין לומר שלריך דרבי יצחק לאסור חמצו של עכו"ם הממושכן ביד ישראל דפרוטה דרב יוסף לא שייך בעכו"ם דליכא מצוה ועוד דאפי' שומר שכר גמור לעכו"ם לא מחייב דגבי שומרים כתיב רעהו ואיכא למעוטי עכו"ם כמו הקדש ובה"ג בהלכות פסח כתב דמחייב לבער אם קיבל אחריות דגניבה ואבידה:

ורב

מאי דלא שוי שיעור זוזי ובדשמואל קא מיפלגי לא בדלא שוי כ"ע לית להו דשמואל והכא בדשוי שיעור זוזי ובדרבי יצחק קא מיפלגי דאמר רבי יצחק מנין לבעל חוב משכון שנאמר ולך תהיה צדקה אם אינו חוב משכון צדקה מנין לו מכאן לבעל חוב שקונה משכון בימא דרבי יצחק תנאי היא ותיסברא אימור דאמר רבי יצחק שמשכנו שלא בשעת הלואה משכנו בשעת הלואה מי אמר אלא משכנו שלא בשעת הלואתו כולי עלמא לא פליגי דאית להו דרבי יצחק והכא במשכנו בשעת הלואתו ובשומר אבדה קמיפלגי דאיתמר *שומר אבדה רבה אמר כשומר חנם ורב

לימר דא"ר יצחק כו' ומעיקרא פשיטא ליה דבשוי יולה ר"א משום דר' יצחק על כן גרלה גירסת הספרים דגרסי מאי לאו בדלא שוי פי' מאי לאו אפי' בדלא שוי דרבי עקיבא אית ליה דהפסיד כדשמואל ורבי אליעזר לית ליה דשמואל ואפי' בדשוי יטול כל מעותיו ובסיפא כשהלוהו אלף זוז בשטר מודה ר' אליעזר דאבדו מעותיו משום דאורחא דמילתא כשהלוהו בשטר שאין נותן לו משכון באותה שעה והוי שלא בשעת הלואתו וקני משכון מדרבי יצחק וכי מוקי פלוגתייהו בדרבי יצחק לא פליג ר' אליעזר אדרבי יצחק אלא בשעת הלואתו אבל שלא בשעת הלואתו מודה ר' אליעזר ולא הוי השתא דאבדו מעותיו דבסיפא כאבדו מעותיו דרבי עקיבא דהתם דרבי עקיבא אפי' דמיס היתירים על המשכון ובסיפא דוקא שכנגד המשכון דהא הוי טעמא משום דקנה משכון כדרבי יצחק כדפרישית ומה שפירש בקונטרס בסיפא שיש שטר אין לריך משכון לזכרון דברים אבל ברישא שאין שטר הוי משכון לזכרון דברים ולא לגובייא אין נראה לפרש כך דלמאי דמוקי לה דפליגי בדשוי ליכא למימר לזכרון דברים תפיס ליה דהא לכ"ע אין משמע אפי' משכנו בשעת הלואה כדפרישית בגיטין (דף נז. ד"ה שאני) ובכל שעה (פסחים דף לא: ד"ה בדרי"ו): **לא** בדשוי וקמיפלגי בדרבי יצחק. תימה דלימא דבהא פליגי דמר סבר כיון דשוי תפיס ליה בשביל החוב ורבי אליעזר סבר אע"ג דשוי לא נקיט ליה לענין שיפסיד החוב אבל בדלא שוי כ"ע לית להו דשמואל ולפר"ח דמוקי שמואל בדפרים ניחא דכיון דאפי' בדפרים לית להו דשמואל סברא הוא דבשוי אפילו לא תפיס ליה לענין שיפסיד החוב בחבירתא המשכון: **צדקה** מנין. דלא מיקריא לדקה אא"כ מחסרו ממון: **מכאן** לבע"ח שקונה משכון. גרלה דאין מתחייב באונסין אלא הוי כמו שומר שכר כדמוכח ס"פ האומנין (ב"מ דף פב. ושם) דבעי לאוקמא הא דתנן הלוהו על המשכון ס"ש במשכנו שלא בשעת הלואתו וכדרבי יצחק וכן מוכח בה"ג דשומר שכר הוי: **שומר** אבידה רב יוסף אמר כו' ורבה אמר כו'. פסק ר"ח דהלכה כרב יוסף דאמר בפרק אין בין המודר (נדרים דף לג:) דכ"ע לית להו פרוטה דרב יוסף ואין גרלה דאיה משם כלל דרבה נמי מודה דאי עניא דלא בעי למיתב ליה דאמנו מי לית ליה העוסק במלוה פטור מן המלוה אלא דס"ל דמשום הגלה פורתא כזאת דלא שכיחא לא חשיב שומר שכר וקלת משמע באלו מציאות (ב"מ דף לא. ושם) דהלכה כרב יוסף גבי ההיא דדרים התם השב תשיב אין לי אלא לביאתו ולאחוריהו מנין ת"ל תשיבם מ"מ ודייק סתמא דהש"ס ה"ל לי דמינטרא פשיטא לי דלא מינטרא לאמאי לעולם דמינטרא והא קמ"ל דלא בעינן דעת בעליה וכדרבי אלעזר והיינו כרב יוסף כדמוכח בריש הכונס (ב"ק דף נז. ושם) דפריך מינה דבה לרב יוסף ובעי למילך דמרבינן חורבתו שאינה משתמרת דאי משתמרת הייגו אלמא שומר חנם הוי ומשני רב יוסף לעולם דמינטרא וכרבי אלעזר וי"ל דרבה קיבלה מרב יוסף משום דלדידיה נמי לא ניחא דהא מודה רבה לרב יוסף בבעלי חיים דנקטו להו ניגרי בריתא דבעו נטירותא יתירתא כדאמר התם וקרא בבעלי חיים כתיב לא תראה את שור אחיך והיה לריך לדחוק דרבויא דקרא אוכן תעשה לשמלתו קאי אי נמי בכפותין ועוד דהוה לריך לומר דאסמכתא בעלמא היא דהא טעמא דרבה דהוי ס"ח משום דמאי הגלה קממטי ליה א"ע אילטריך קרא לאשמועינן דלא ניחשביה ס"ש משום פרוטה דרב יוסף או משום דרחמנא שעבדיה בע"כ ועי"ל דרבה לא קיבלה אלא מתחלה לא עלה על דעתו להוכיח דינו מזה אלא לאסמכתא בעלמא נקט קרא לדבריו ובריתא דהכונס (שם) דדרים מקרא דהוי ס"ח אסמכתא היא ורבה נמי מודה דעיקר קרא לא אתא אלא כדרבי אלעזר כדמסיק הש"ס בפרק אלו מציאות (ב"מ דף כט. ושם) וסוגיא דהתם אתיא נמי כוותיה וה"פ אי דמינטרא למר מגניבה ולמר מפסיעה פשיטא דלאשמועינן דש"ח הוי לא אילטריך קרא כדפרי' ומינטרא דאלו מציאות לרבה כלא מינטרא דהכונס (ב"ק דף נז. ושם) ולפירוש הקונטרס גרלה היה דהלכה כרב יוסף דפירש לימא דרב יוסף תנאי היא ומילתיה דרבה ודאי תנאי היא דר"ע ליה דרבה וקי"ל כר"ע אבל אין לפרש כן אלא אדרבה אית לן למימר דרבה ודאי לאו תנאי היא להו דרבה ובדשמואל קמיפלגי ור"ע מודה דש"ח הוי על המשכון מה שהוא יותר על החוב אבל כנגד החוב מפסיד מטעמא דשמואל אפי' לפר"ח אע"ג דלא פרים כמפורש דמי כדפרי' לעיל ומתני' דסלע הלייתי עליו ל"ל דאבד המשכון הייגו בפשיעה דאי לאו הכי לא היה מחייב במה שהוא יתר על החוב ואדרבה יש להוכיח דהלכה כרבה כדמסיק הש"ס בהאומנין (ב"מ דף פב. ושם) אלא מחוורתא מתני' דלא כרבי אליעזר והשתא לוקמה כר"ע לרב יוסף במלוה שא"ל למשכון אלא משום דקי"ל כרבה דמסיק אליבא דהלכתא ועוד דאיה מפרק א"מ (שם דף כט. ושם) גבי פלוגתא דרבי טרפון ור"ע דמה יהוי בדמים מוכח בגמ' לרב יוסף דמשום דשרו ליה רבנן לאשתמושי בהו הוי עלייהו שואל ובס"פ המפקיד (שם מג.) גבי מפקיד מעות אצל שולחני ס"ל לר"ג דקיימא לן דהלכתא כוותיה בדיני דאף ע"פ שמשתמש בהן לא מחייב באונסין והיינו דלא כרב יוסף ואין לחלק משום דגבי אבידה בלא"ה הוי ש"ש בלא היתר תשמיש לפיכך על ידי היתר תשמיש נעשה שואל דאמנו אם יוסף שכר לש"ש יעשה שואל ועוד דקי"ל *כרבה לגבי רב יוסף בר משדה עגין ומחלה אע"פ שיש מפרשים דהייגו דוקא במילי דבבא בתרא ליתא דבפרק מי שחזו (גיטין דף עד: ושם) פריך והא קי"ל כרבה והשתא הא דאמרי' בפ"ק דפסחים (דף ה:) גבי חמץ כיון דאינו מיגניב או מיתביד ברשותייהו קאי כדידהו דמי הייגו מיגניב או מיתביד באונס אפי' מיתייב באחריות גניבה ואבידה אין זקוק לבער דאי אי הכי ישראל שהלוה לעכו"ם על חמצו יאסר בהנאה בלא דר' יצחק ורבנן נמי אמאי פליגי שהרי חייב באחריות גניבה ואבידה מדשמואל דקיימא לן כוותיה כיון דקיימא לן כרבה אלא ודאי כיון דלא מיתייב באונסים לא מיקרי חמצו מיהו מדרבי יצחק אע"ג דלא מיתייב באונסים כדפרי' לעיל אסור בהנאה כיון דקאי ליה והוי שלו אבל שומר לא מיתייב לבער אם לא מקבל עליו אחריות אונסים מיהו אי הוה פסקינן כרב יוסף לא הייגו לריכין לומר שלריך דרבי יצחק לאסור חמצו של עכו"ם הממושכן ביד ישראל דפרוטה דרב יוסף לא שייך בעכו"ם דליכא מצוה ועוד דאפי' שומר שכר גמור לעכו"ם לא מחייב דגבי שומרים כתיב רעהו ואיכא למעוטי עכו"ם כמו הקדש ובה"ג בהלכות פסח כתב דמחייב לבער אם קיבל אחריות דגניבה ואבידה:

ורב